

Förstudierapport inom Städtjänster

96-49-2015

KAMMARKOLLEGIET

Innehåll

1 Sammanfattning	3
2 Inledning	4
3 Behovsundersökning	6
4 Marknadsundersökning	16
5 Hållbarhet	25
6 Andra upphandlingar inom området	28
7 Elektroniska anbud	28
8 Säkerhet	28
9 Förvaltning	29
10 E-beställningar	29
11 Rekommendation	30
12 Källförteckning	30
13 Bilagor	32

1 Sammanfattning

Det finns i dag inte något befintligt statligt ramavtal inom området Städtjänster, men myndigheter har vid flertal tillfällen uttryckt önskemål om ett sådant. Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet har med anledning av detta önskemål initierat en förstudie för att utreda huruvida en upphandling bör genomföras. Denna förstudie utgör underlag för detta beslut.

Förstudien visar på omfattning, inriktning, utformning och upplägg av en eventuellt kommande upphandling inom det aktuella området.

I förstudien har två enkätundersökningar genomförts varav en riktad till myndigheter och en till leverantörer inom branschen. Som ett komplement till enkätundersökningen har en branschmessa besökts och ett antal intervjuer och möten genomförts med leverantörer och branschorganisationer. En referensgrupp med deltagare från olika myndigheter har också medverkat i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Av dialogen med leverantörer och branschorganisationer framgår att det råder stor frustration inom branschen över hur offentliga upphandlingar genomförs. Myndigheter fokuserar ofta på lägst pris, vilket leder till prisdumpning, under avtalstiden brister sedan uppföljning av levererad kvalitet.

Projektgruppen har konstaterat att två av tre kriterier enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning är uppfyllda. Vid en upphandling av ett statligt ramavtal kommer en utmaning vara att hitta relevanta utvärderingskriterier. Ett upphandlat statligt ramavtal skulle även stänga ute stor andel av leverantörerna från den statliga marknaden under en lång tid.

Projektgruppen har, trots ovan beskrivna problem, dragit slutsatsen att det finns förutsättningar för ett statligt ramavtal inom området Städtjänster och rekommenderar att en upphandling genomförs. Eftersom området är komplext och inget liknande ramavtal tidigare har upphandlats inom denna bransch bör initialt en pilot avseende ett län övervägas. Service av entrémattor bör upphandlas separat med hänsyn till att inget städbolag utför tjänsten i egen regi.

Förstudierapporten framtagen av:
Fredrik Björnström
Jeanette Bergh

2 Inledning

2.1 Bakgrund till förstudien

Förstudien är genomförd av Statens inköpscentral och omfattar städtjänster. Med städtjänster avses dagligstädning, storstädning inkl. periodiska moment, fönsterputsning, golvvård och service av entrémattor. Facility management omfattas inte av förstudien och därmed ingår t.ex. inte fastighetsskötsel, receptionstjänster och posthantering.

Statens inköpscentral vid Kammarkollegiet övertog från och med den 1 januari 2011 ansvaret för upphandlingsverksamheten inom den statliga inköpssamordningen. Detta innebär att Statens inköpscentral har som uppdrag att ingå ramavtal för varor och tjänster som är avsedda för andra statliga myndigheter.

Enligt förordning (1998:796) om statlig inköpssamordning ska det finnas ramavtal eller andra gemensamma avtal som effektiviserar upphandlingarna för varor och tjänster som myndigheterna upphandlar ofta, i stor omfattning eller som uppgår till stora värden.

2.2 Mål med förstudien

Syftet med förstudien är att samla information och kunskap om pågående utveckling inom området samt om vilka behov som myndigheterna har. Förstudien ska även belysa förutsättningarna för att en upphandling inom området ska genomföras. Målet är att arbeta fram ett underlag som kan ge stöd inför ett eventuellt arbete med att ta fram ett förfrågningsunderlag.

Samtliga rekommendationer som lämnas i samband med denna förstudie kan komma att prövas på nytt, ändras och anpassas i en kommande upphandling då ny information kan tillkomma och förutsättningar kan ändras med tiden.

2.3 Omfattning och avgränsningar i förstudien

Syftet med förstudierapporten har inte varit att ta fram en kravspecifikation till en kommande upphandling, och således är eventuella krav som kan ställas endast beskrivna på en övergripande nivå. Förstudierapporten beskriver branschen med dess förutsättningar och problemområden samt myndigheters behov och erfarenheter från egna avtal inom området.

Ett eventuellt kommande ramavtal inom detta område kommer att kunna användas av statliga myndigheter samt stiftelser och andra organisationer med anknytning till staten.

Kommuner och landsting kommer således inte ha rätt att avropa från ett statligt ramavtal på detta område.

2.4 Målgrupp

Förstudien riktar sig till berörda personer inom Statens inköpscentral och de myndigheter som kan komma att avropa från eventuellt kommande ramavtal samt de leverantörer och branschorganisationer på området som är intresserade av en eventuellt kommande upphandling.

2.5 Metod för förstudien

Förstudiearbetet har utförts i enlighet med Statens inköpscentrals projektstyrningsmetodik. Den innefattar:

- initiering av projektet med definition av projektets huvudsakliga mål i form av ett projektdirektiv
- detaljerad planering, dvs. en projektbeskrivning och planering av projektets aktiviteter
- genomförande som omfattat informationsinsamling, analys och författande av förstudierapporten
- leverans av förstudien med föregående kvalitetssäkring.

Informationsinsamlingen till förstudien har skett genom att en enkät har skickats ut till avropsberättigade myndigheter innehållande frågor kopplade till deras nuvarande avtal och till utformningen av en eventuellt kommande upphandling. Därtill har en referensgrupp med deltagare från olika avropsberättigade myndigheter deltagit i förstudien och bidragit med värdefull information och synpunkter.

Projektgruppen har haft möten med leverantörer för att få deras syn på branschen och dess utveckling. En leverantörsenkät har funnits på www.avropa.se och distribuerats ut till leverantörerna med hjälp av branschorganisationerna.

Vidare har även ett möte hållits med Upphandlingsmyndigheten kring miljöfrågor.

Internt har projektgruppen haft ett möte med ansvarig för ramavtalsförvaltningen från Statens inköpscentral.

Materialet som har inkommit under förstudien har analyserats i syfte att besluta om en upphandling ska genomföras eller inte. Det kan innebära att förslag från enskilda intressenter inte alltid kan beaktas vid utformningen av en eventuellt kommande upphandling.

3 Behovsundersökning

I förstudien har det genomförts en enkätundersökning riktad till avropsberättigade myndigheter samt ett referensgruppsmöte med deltagare som anmält sitt intresse för att delta i referensgruppen.

3.1 Myndighetsenkät

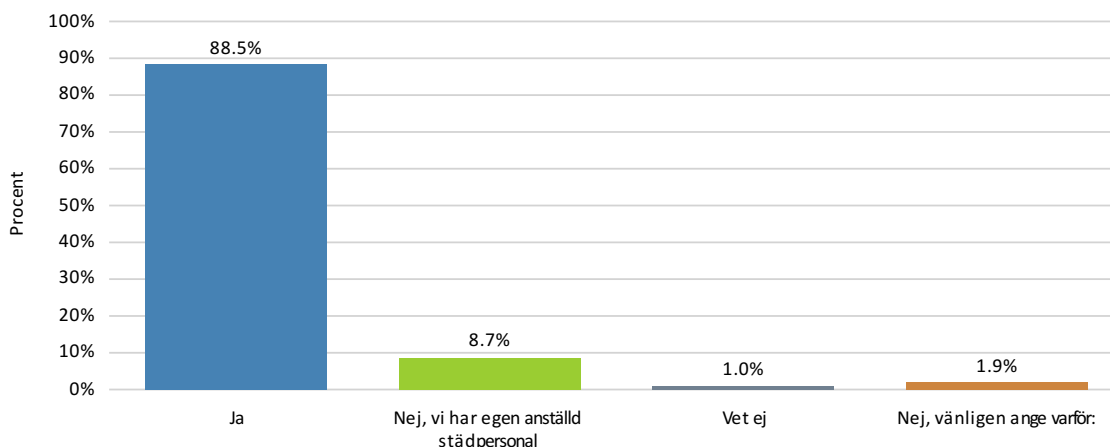
En enkät gick ut till 340 avropsberättigade myndigheter. Enkäten besvarades av 208 respondenter, vilket ger en svarsfrekvens på 61 %.

Syftet med enkäten var att undersöka behovet av samt önskemål kring städtjänster. Vidare var syftet att ge myndigheterna möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande egna befintliga avtal och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

De myndigheter som svarat på enkäten har varit av varierande storlek, dock har merparten 21-100 anställda. De flesta som svarat har angivit upphandlare/inköpare som yrke, men även administrativ tjänst/chef har varit vanligt förekommande.

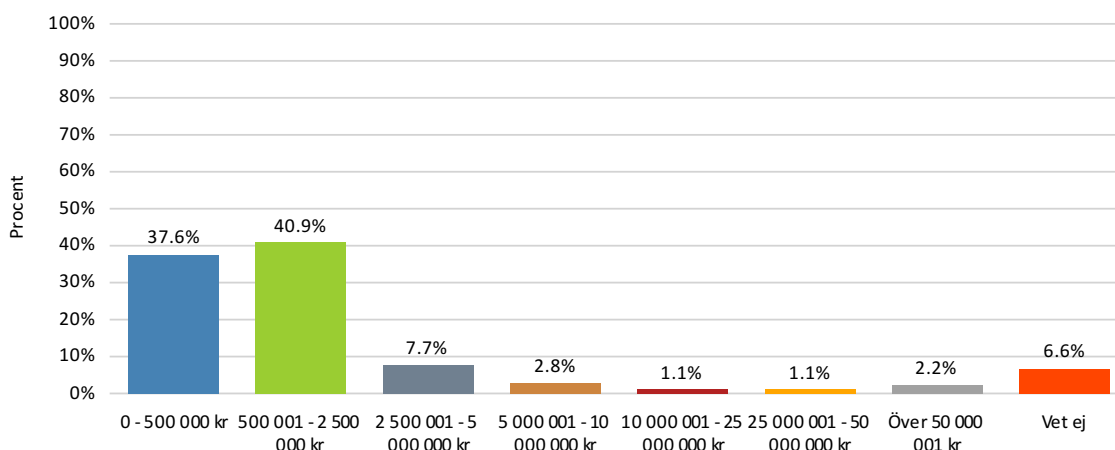
Här följer ett urval av svar på frågor som ställdes i enkäten (se bilaga 1, Myndighetsenkät, för att se svar på samtliga ställda frågor).

3.1.1 Fråga: "Köper ni externa städtjänster idag"

Av diagrammet ovan framgår att 88,5 % av myndigheterna köper sina städtjänster från extern leverantör. Som skäl för att inte köpa tjänsten externt har bl.a. angivits "att det fungerar bra med den egna personalen" och att städpersonalen även utför andra arbetsuppgifter. Det framgår dock klart att övervägande delen köps från extern leverantör och behöver upphandlas.

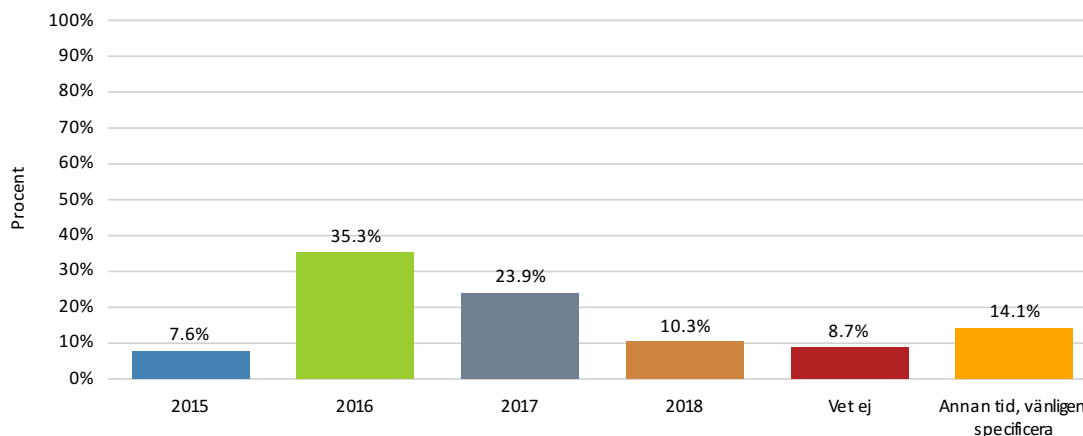
3.1.2 Fråga: "Vilken är er ungefärliga omsättning per år för städtjänster?"

Den årliga omsättningen understiger visserligen 500 000 kronor per år för 37,6 % av respondenterna, men med hänsyn till att hela kontraktets värde ska räknas samman och avtalen vanligtvis omfattar flera år så bedöms de allra flesta myndigheterna behöva

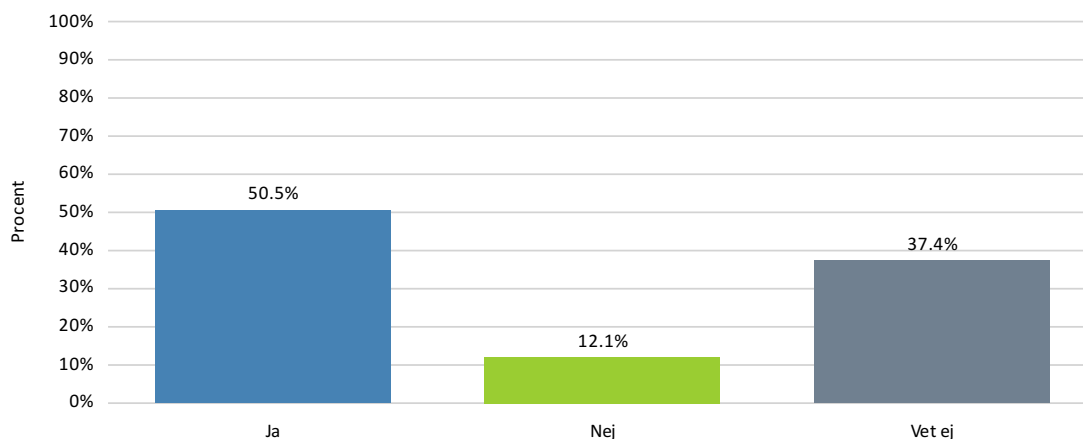
genomföra öppen eller förenklad upphandling. Fyra respondenter har angivit att städtjänster omsätter mer än 50 miljoner kronor per år.

3.1.3 Fråga: "När löper befintligt avtal ut?"

De flesta avtalen löper ut inom de kommande två åren och en stor andel av respondenterna skulle därefter kunna börja använda ett nytt ramavtal, värt att notera är att av frågan framgår inte om eventuell förlängningsmöjlighet finns i myndigheternas avtal.

3.1.4 Fråga: "Om det skulle upphandlas ett statligt ramavtal för städtjänster, tror ni att ni skulle använda det?"

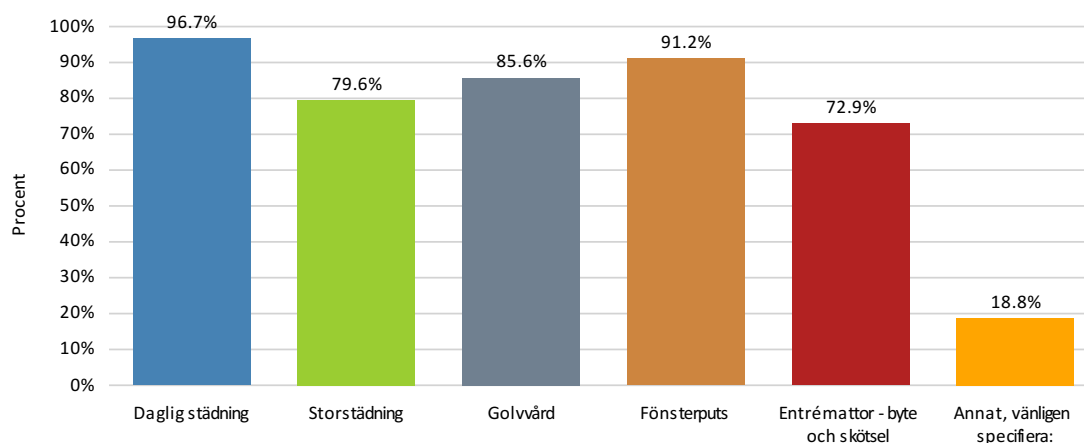
Bland de 12,1 % som angivit "nej" framgår ett urval av motiveringar nedan:

- "Anser att det finns bra lokal konkurrens på området. Lättare att uppnå bra priser och anpassat avtal med en egen upphandling."

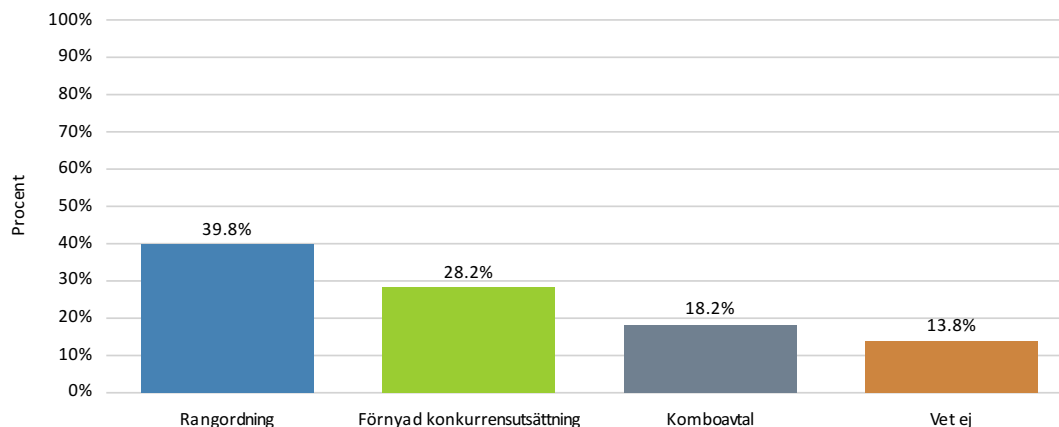
- *"Vi tror inte att det går att upphandla ett statligt ramavtal där vi får med de kvalitetsnivåer som respektive organisatorisk enhet hos oss kräver. Det går inte att standardisera. Det enda ni kan lyckas med är att kvalificera leverantörerna, därmed ingen vinst för oss."*
- *"Löneläget häruppe i Jämtland är klart lägre än rikssnittet. Ofta blir rikstäckande avtal dyrare än lokala. Vi har bra lokala leverantörer, så det beror lite på hur statliga ramavtalet konstrueras. Förnyad konkurrensutsättning är nog ett krav för att vi ska delta."*
- *"Vi har för avsikt att förnya vår upphandling av s.k. facility managementtjänster i ett paket då vi tycker att vi får bra sammanhållen uppföljning på dessa tjänster. Till viss del kan t.ex. vaktmästeri och städning utföras av samma personal."*
- *"Därför att vi har prövat att samordna vår egen upphandling och risken är för stor att priset styr och kvalitén blir fel. Vi vill styra vår egen kvalitet och även låta små företag kunna inge lokal anbud på våra anbudsområden. Små företag ger bättre utfall."*
- *"Vi har ett befintlig, nyss upphandlat för hela Myndigheten, rikstäckande!"*
- *"Eftersom vi har egen personal som städar har vi inget behov av att köpa extern tjänst."*
- *"Mycket special lokaler inom myndigheten med olika krav och frekvenser."*

3.1.5 Fråga: "Vilka städtjänster tror ni att ni skulle använda i en eventuellt kommande upphandling?"

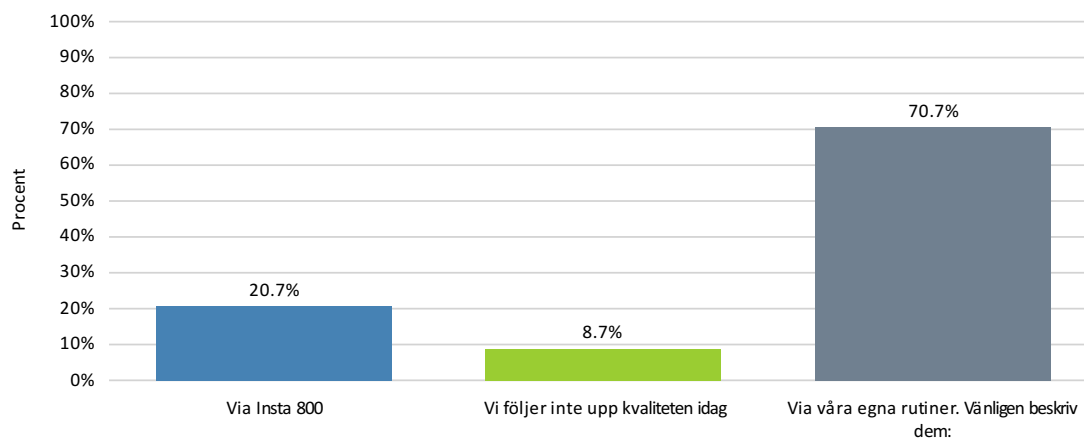
Samtliga områden som omfattas av förstudien efterfrågas av en stor andel respondenter.

3.1.6 Fråga: "Hur skulle myndigheten helst vilja göra avrop?"

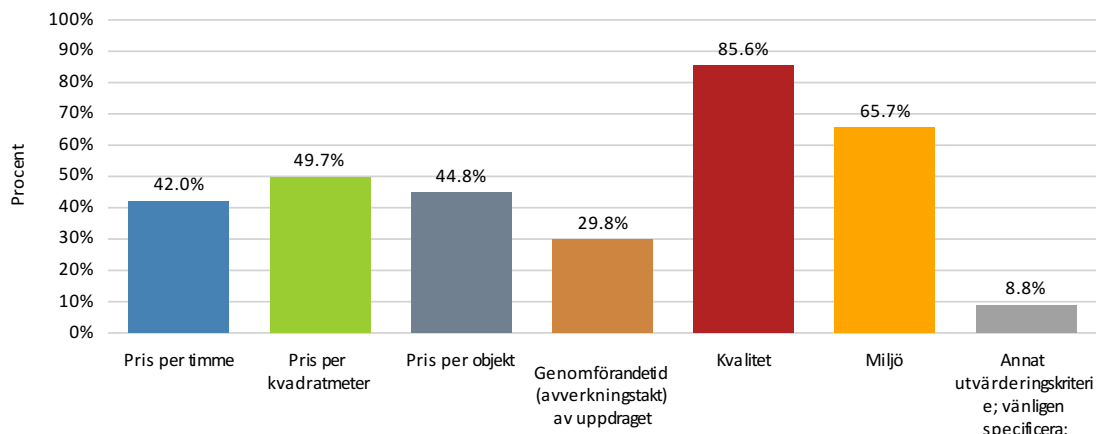
Majoriteten av myndigheterna vill ha ett rangordnat ramavtal, anledningen är troligtvis att avropet då blir betydligt enklare.

3.1.7 Fråga: Hur följer ni upp kvaliteten på utförda städtjänster idag?

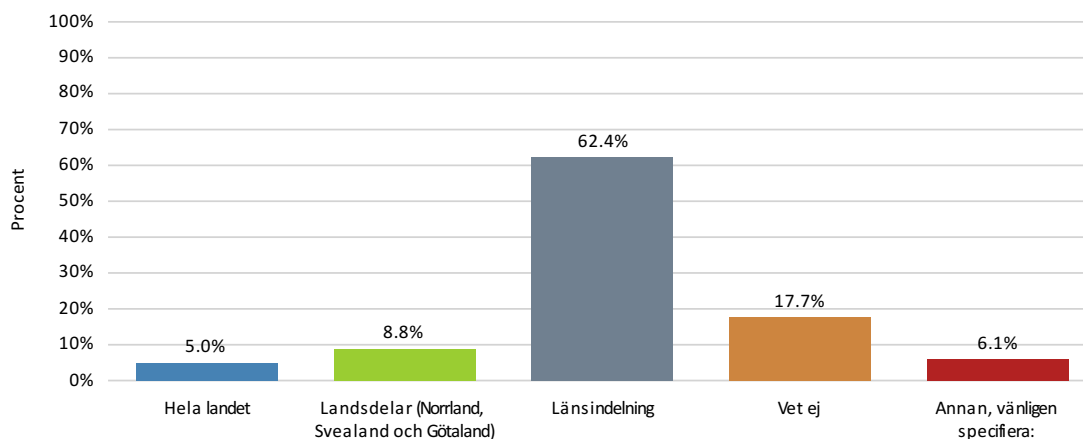
De flesta anger att de följer upp kvalitet. Det är betydligt vanligare att egna eller leverantörens rutiner används i stället för den av branschen framtagna metoden INSTA 800.

3.1.8 Fråga: "Vid eventuellt användande av förnyad konkurrensutsättning, vilka utvärderingskriterier skulle vara intressanta att använda vid avrop?"

Respondenterna, som kunde ange flera alternativ, tycker Kvalitet och Miljö är intressantare än Pris och Genomförandetid som utvärderingskriterier vid avropet. Lite överraskande med hänsyn till att Kvalitet och Miljö ofta mer krävande kriterier att utvärdera.

3.1.9 Fråga: "Vilken geografisk indelning skulle vara att föredra vid en eventuell upphandling?"

En klar majoritet önskar ett ramavtal med länsvis uppdelning.

3.1.10 Fråga: "Är det något ytterligare ni tycker att Statens inköpscentral bör känna till/tänka på inför en eventuell upphandling av statligt ramavtal för städtjänster?"

Nedan följer ett urval av de svar som lämnats:

- *"Möjlighet till utökade tjänster som t.ex. kaffekokning och servering, tvätt av städmaterial."*
- *"Behovet är väldigt varierat från labbmiljö till klassrum och restaurang m.m."*
- *"Viktigt med schysta arbetsvillkor för dem som utför tjänsten."*
- *"Ska man köpa in städtjänster bör det ställas höga krav på entreprenörens personalpolitik. Personalen ska ha rimliga löner, bra arbetsvillkor, kollektivavtal m.m. Myndigheten kan alltså inte bara se till kronor och ören!"*
- *"Vi har idag ett avtal med alldeles för få timmar för att städuppdraget ska kunna genomföras med den kvalitet vi önskar. Det måste gå på något sätt att komma undan dessa leverantörer genom att ha något slags golv för antalet timmar för ett objekt."*
- *"Fundera på om även lokalvårdare Personaluthyrning ska ingå."*
- *"Skriv in i avtalet att Myndigheterna äger rätten att ta in en kvalitetsgranskare."*
- *"Parallellt med städavtalet så bör man upphandla en oberoende kvalitetsgranskare som har till uppgift att granska tjänsten. Ej föranmälda besiktningar som fotar och dokumenterar utförda tjänster."*
- *"Myndigheten ska inte behöva specificera antal t.ex. fönster och mikrovågsugnar (vilket lev gärna vill) utan istället erbjuda visningar av objekten. Förvaltningsdelar och vitesberäkningar skulle vara bra att ha ett "färdigt kit" i ramavtalet om man inte har egna. Det finns önskemål om längre avtalstid än 4 år (vilket är svårt att motivera kanske...)"*
- *"Möjlighet att inkludera förbrukningsmateriel eller inte i beställningen (så myndigheten själv slipper beställa detta separat)."*

3.1.11 Sammanfattning av myndighetsenkät

Från enkäten till myndigheter har följande slutsatser dragits.

- De flesta myndigheter har behov av städtjänster och köper sina städtjänster från extern leverantör.
- Värdet varierar beroende på myndighetens storlek, men totalt sett är värdet flera hundra miljoner kronor per år.
- Ett stort antal av myndigheternas avtal löper ut inom de kommande två åren och myndigheterna skulle därefter kunna nyttja ett statligt ramavtal.
- Om myndighets specifika krav kan tillgodoses och lokala leverantörer har möjlighet att lägga anbud så ställer sig de flesta positiva till att använda ett statligt ramavtal.
- Det finns intresse av att avropa samtliga tjänster som omfattas av förstudien.
- De flesta myndigheterna föredrar ett rangordnat ramavtal.
- Leverantör som levererar god kvalitet, tar miljöhänsyn och har en god personalpolitik är viktigare för myndigheterna än låga priser.
- De flesta föredrar geografisk indelning per län.

- Det är vanligt att leverantörerna offererar för lite tid för att utföra tjänsten vilket leder till stressad städpersonal och bristande kvalitet.

3.2 Möte med myndigheter

3.2.1 Om referensgruppsmötet

Ett referensgruppsmöte genomfördes den 3 november kl. 10-15. Referensgruppen bestod av 15 representanter från avropsberättigade myndigheter (vilka framgår av punkt 15.1).

Mötet inleddes med information om förstudien, tidplan och de aktiviteter som projektet genomfört, därefter genomfördes en brainstorming följt av grupparbeten.

3.2.2 Brainstorming

Referensgruppen hade en brainstorming kring vilka Fördelar, Nackdelar samt Utmaningar de såg med ett statligt ramavtal. Nedan framgår en sammanställning av de synpunkter och diskussioner som framkom:

Fördelar

Ett statligt ramavtal skulle genom samlad volym ge enhetliga krav med större tyngd i upphandlingen. Kvaliteten på inkomna anbud i ramavtalsupphandlingen skulle bli bättre med hänsyn till upphandlingens storlek.

Både myndigheter och leverantörer sparar tid och processen med att få ett avtal på plats blir kortare för myndigheterna. Myndigheterna kan lägga mer tid på uppföljning istället för upphandling.

Större möjlighet till påtryckningsmöjligheter på leverantörerna vid avtalsuppföljning med ett statligt ramavtal.

Nackdelar

De avropande myndigheterna kommer ändå att behöva lägga mycket tid på avtalsuppföljning.

Beroende på myndigheternas verksamhet och lokaler kan behovet av städtjänsterna se olika ut. Likaså önskan om uppföljning av kvalitet, några följer upp via INSTA 800, medan merparten använder sina egna eller leverantörens rutiner.

Det finns risk för att det blir otydligt kring ansvaret mellan myndigheterna och Statens inköpscentral vid avtalsuppföljningen och myndigheterna får sämre kontroll över avtalet.

Om Statens inköpscentral vid nästa upphandling blir försenade riskerar avropande myndigheter bli avtalslösa.

Mindre leverantörer kan få svårt att lägga anbud om de geografiska anbudsområdena blir för stora. De leverantörer som inte kommer med på ramavtalet stängs ute från den statliga marknaden under lång tid. Om för stora volymer styrs mot få leverantörer riskerar dessa att inte klara av uppdragen på ett bra sätt.

Utmaningar

Ta fram rutiner för uppföljning av kvalitet mellan avropande myndighet och leverantör när inte INSTA 800 är lämpligt.

Hög personalomsättning är vanligt vilket kan leda till kvalitetsbrister, men kan även innebära säkerhetsrisk på känsliga objekt.

Det är vanligt med ”struliga” leverantörer, verktyg måste finnas för att hantera dem t.ex. viten med eskaleringstrappa (sanktionstrappa).

Säkerställa att personalen har kollektivavtalsenliga villkor och en bra arbetsmiljö.

3.2.3 Grupparbete

Efter brainstormingen delades deltagarna in i tre grupper för att arbeta vidare med fokus på olika frågor. Grupperna fick sedan presentera vad de kom fram till för hela referensgruppen. Samtliga hade då möjlighet att komma med ytterligare reflektioner och kommentarer till de frågor som arbetats igenom.

Här följer de frågor som grupperna arbetade med samt en sammanställning av gruppernas presentation och efterföljande diskussion.

Fråga 1: CSR och kollektivavtalslikande villkor?

Det är viktigt att personalen har kollektivavtalsliknande villkor avseende lön, semester och pension. Leverantören bör även ha en personalpolicy som verkar för en god arbetsmiljö och kunna erbjuda kompetensutveckling.

Fråga 2: Miljö?

Leverantören bör arbeta med ett strukturerat miljöledningssystem enligt ISO 14001 eller motsvarande. Leverantören bör själv vara aktiv och komma med förbättringsförslag avseende miljö.

Fråga 3: Vilka tider utförs städtjänsterna? Finns behov finns av städning utanför kontorstid?

Dagligstädning utförs som regel mellan 06.00 - 17.00, men extrastädning och golvvård kan behöva utföras efter kontorstid samt på nätter och helger. Vissa utrymmen t.ex. lunchrum behöver ha tidsanpassad städning när de inte används.

Fråga 4: Uppföljning av kvalitet – hur?

Det råder delade meningar kring INSTA 800, några använder det och tycker det fungerar bra medan en annan myndighet testat och tycker andra metoder fungerar bättre för dem.

Det kan vara bra att ha en person på myndigheten som är dedikerad för kvalificerad kvalitetsuppföljning av städtjänster.

Det ska finnas en styrmodell för kontroll av övergripande krav. Leverantören ska utföra dokumenterad egenkontroll och skicka rapporter till avropande myndighet.

Stickprovskontroller och oannonserad kontrolluppföljning kan även användas. Det kan vara motiverat att ha tätare kontroller initialt under en avtalsperiod.

Om leverantören inte levererar avtalad kvalitet ska en eskaleringstrappa (sanktionstrappa) med vite finnas.

Fråga 4: Utvärderingskriterier?

Referensgruppen ansåg att kvalitet bör utvärderas. Personalens utbildningsnivå kan också utvärderas t.ex. att viss % av personalen ska ha genomgått angiven utbildning alternativt som avtalsvillkor att personal 3 månader efter avtalsstart ska ha genomgått utbildningen.

Vid en eventuell förnyad konkurrensutsättning bör kriterierna vara mer myndighetsspecifika, t.ex. timpris och kvalitetsuppföljningssystem.

Fråga 4: Prissättning och prismodeller idag?

Följande modeller för prissättning används av myndigheterna:

- Pris/timme
- Pris/månad
- Pris/tillfälle
- Pris/kvm

Fråga 5: Områdesindelning av tjänst och regioner?

Områdesindelningen ansågs vara i regioner, med möjlighet till rikstäckande avrop för de myndigheter som så önskar.

Fråga 6: Avropsmodell?

En enkel förnyad konkurrensutsättning anses lämpligast med hänsyn till myndigheternas olika behov. Bra mallar och vägledning är viktigt.

3.2.4 Sammanfattning referensgruppsmötet

Sammanfattningsvis kan konstateras att referensgruppen ställer sig positiva till ett statligt ramavtal avseende städtjänster.

Hantering av oseriösa anbudsgivare och kvalitetsuppföljning är områden där de ser att tyngden som ett statligt ramavtal ger kan vara en fördel. Det är viktigt att ge myndigheterna bra vägledning och verktyg för kvalitetsuppföljning samt möjlighet till sanktioner gentemot leverantörerna vid kvalitetsbrister.

CSR och miljöfrågor är viktiga frågor där schyssta villkor för städpersonalen lyfts fram.

Referensgruppens uppfattning avseende val av avropsmodell skiljer sig från svaren i myndighetsenkäten, referensgruppen förordar en enkel förnyad konkurrensutsättning framför rangordnat ramavtal som svaren i myndighetsenkäten förordade.

4 Marknadsundersökning

Marknadsundersökningen har genomförts i syfte att belysa utvecklingen och förutsättningarna inom branschen och hur detta kan påverka en eventuellt kommande upphandling.

Viktiga informationskällor har varit besöket på branschmässan i Jönköping, Almega Serviceföretagens årliga branschrapport, Skatteverkets rapport ”Kartläggning av städbranschen 2014/2015 med fokus på obeskattad arbetskraft”, leverantörsenkäten och möten som genomförts med leverantörer och branschorganisationer.

4.1 Marknaden

Städbranschen består av några få stora leverantörer, men de allra flesta är små leverantörer. Av Almega Serviceföretagens årliga branschrapport framgår det att det inom städbranschen finns 2 387 aktiebolag i Sverige och 79,6 % av dessa har färre än 10 anställda, 1,9 % av leverantörerna har 100 eller fler anställda. Intressant att notera är att de fyra största leverantörerna står för totalt ca 47 % av omsättningen. Av branschrapporten framgår även att städbranschen är en växande bransch både vad det gäller antal registrerade aktiebolag och total omsättning för dessa. Hård prispress råder och medianvinsten för branschen på 4,3 % avseende 2013/2014 är lägre än föregående år.

Geografiskt är det stor koncentration av leverantörer kring Stockholm, Västra Götaland och Region Skåne. Färre än 10 leverantörer har rikstäckande verksamhet.

De stora leverantörerna har möjlighet att i egen regi leverera samtliga tjänster som omfattats av förstudien förutom service av entrémattor där alla städföretag använder underleverantör. Flera av de större leverantörerna erbjuder även ett bredare utbud av tjänster inom Facility management som inte omfattas av förstudien, där ingår bl. a fastighetsskötsel, receptionstjänster och posthantering. Bland mindre och medelstora leverantörer är det vanligare att även fönsterputsning och i viss mån golvvård utförs av underleverantörer. Service och hantering av entrémattor bedrivs av ett fåtal stora leverantörer som ofta är underleverantör till städleverantören.

Skatteverket har under 2015 publicerat en rapport där städbranschen granskas med fokus på obeskattad arbetskraft. I denna rapport konstateras att fusk förekommer både vad det

gäller obeskattade löner och redovisning av olika typer av lönebidrag från arbetsförmedlingen. Av rapporten framgår att den obeskattade delen i branschen under år 2011 uppskattades omsätta ca 10 %.

Flera av de större leverantörerna erbjuder, som ovan nämnts, ett bredare utbud av tjänster inom Facility management. Det har blivit vanligare att köpa paketlösningar bland både privata företag och internationellt. Bland statliga myndigheter är det emellertid ännu inte vanligt förekommande. En fördel som lyftes fram bl.a. på branschmässan i Jönköping är att personalen kan få mer innehållsrika och varierande arbetsuppgifter då de kan inleda dagen med att t.ex. städa för att sedan arbeta i reception eller dela ut internpost. Arbetsuppgifter med mer innehåll lyfter status på arbetet och minskar risken för förslitningsskador. Ur konkurrenssynpunkt medför dock den här typen av paketlösningar att små och medelstora städleverantörer, som endast är inriktade mot städ med dess kringtjänster, inte har möjlighet att lägga anbud.

4.2 Leverantörsenkät

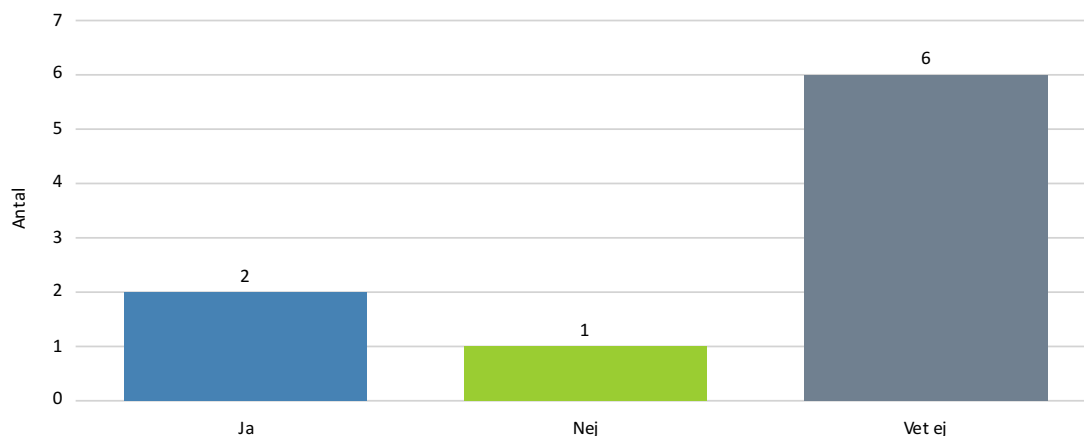
Syftet med leverantörsenkäten var att undersöka det utbud av tjänster som kan erbjudas på marknaden vad gäller städtjänster. Vidare var syftet att ge leverantörer möjlighet att dela med sig av sina erfarenheter rörande avtal med offentlig sektor och ge generella synpunkter avseende en eventuellt kommande upphandling av ett statligt ramavtal.

En länk till enkäten har funnits på www.avropa.se, Almega Serviceföretagen och Städbranschen Sverige distribuerade länken till sina medlemsföretag.

Enkäten besvarades av nio respondenter. De respondenter som svarat på enkäten har varit av varierande storlek, tyngdpunkten (sex av nio) är större leverantörer med över 250 anställda, de flesta (sju av nio) har angivit att de idag har offentlig förvaltning som kund.

Nedan följer ett urval av svar på frågor som ställdes i enkäten (se bilaga 2, Myndighetsenkät, för svar på samtliga ställda frågor).

4.2.1 Fråga: " Anser ni att det behövs ett statligt ramavtal för städtjänster?"

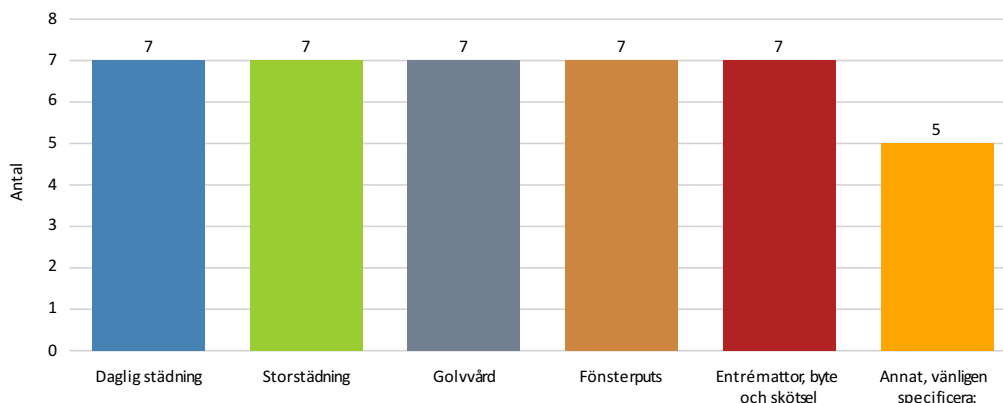

De flesta har svarat "vet ej" på frågan om ett statligt ramavtal behövs. Den respondent som svarat "nej" har fått följdfrågan "Varför anser ni att det inte behövs ett statligt ramavtal för städtjänster?" där har följande svar inkommit:

- "Ramavtal utav denna art tenderar att inte nyttjas samt att det skapar en undanträngningseffekt för de leverantörer som inte är med i avtalet."
- "Våra erfarenheter visar också att ramavtal generellt sätt är svåra för UM att använda på ett effektivt sätt samt att ju större avtal/scope desto sämre utfall för både kund och leverantör."

De respondenter som svarat ja har även fått följdfrågan " Vilka fördelar ser ni med ett statligt ramavtal inom städtjänster?" där har bland annat tidsbesparing angivits som argument.

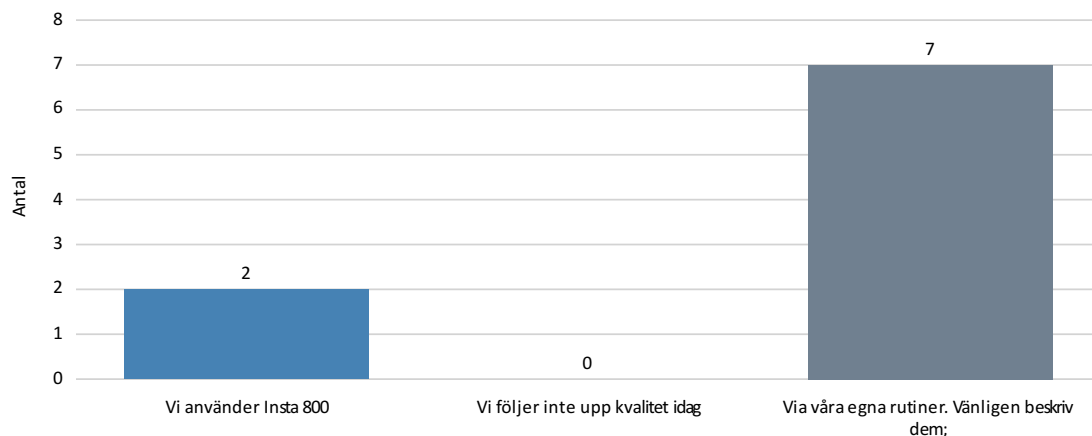
4.2.2 Fråga: Vilken typ av städtjänster kan ni erbjuda till offentlig förvaltning?

Sju av nio respondenter har angivit att de kan leverera samtliga tjänster som förstudien omfattar. Nedan framgår ett urval av andra tjänster som respondenterna specificerat att de kan leverera.

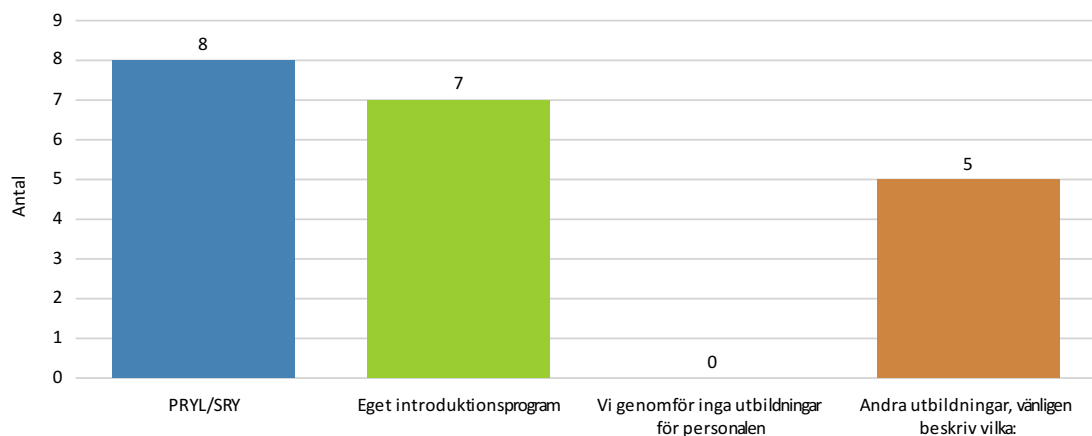
- Vaktmästeri
- Förbrukningsmaterial
- Vending (bl.a. skötsel av kaffeautomater)
- Skoputsmaskiner
- Konsultation

4.2.3 Fråga: På vilket sätt följer ni upp kvalitet gentemot kund?

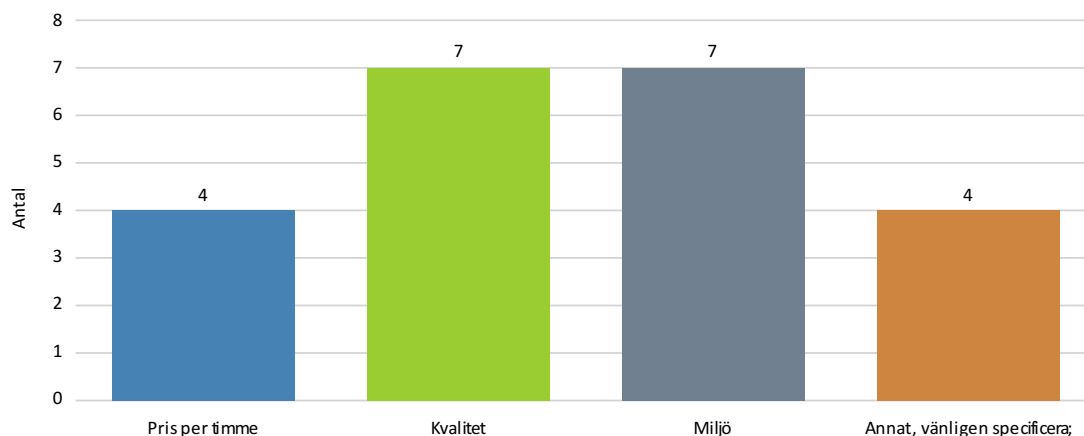
Bara två av nio respondenter uppger att de använder INSTA 800 vilket kan bero på att endast ett svarsalternativ var möjligt och att flera som valt att svara "Via våra egna rutiner" angivit att de både arbetar med egna rutiner och INSTA 800, beroende på vad kunden efterfrågar.

4.2.4 Fråga: Vilken/vilka utbildningar får er personal gällande städtjänster?

Branschens certifierade utbildningar PRYL/SRY har angivits av åtta av nio, sju har även egna introduktionsutbildningar. De andra utbildningarna som fem har angivit är bland annat följande: teknikutbildning, kundbemötande, hygienutbildning, specialistutbildningar golvvård, renrumsstäd och INSTA 800.

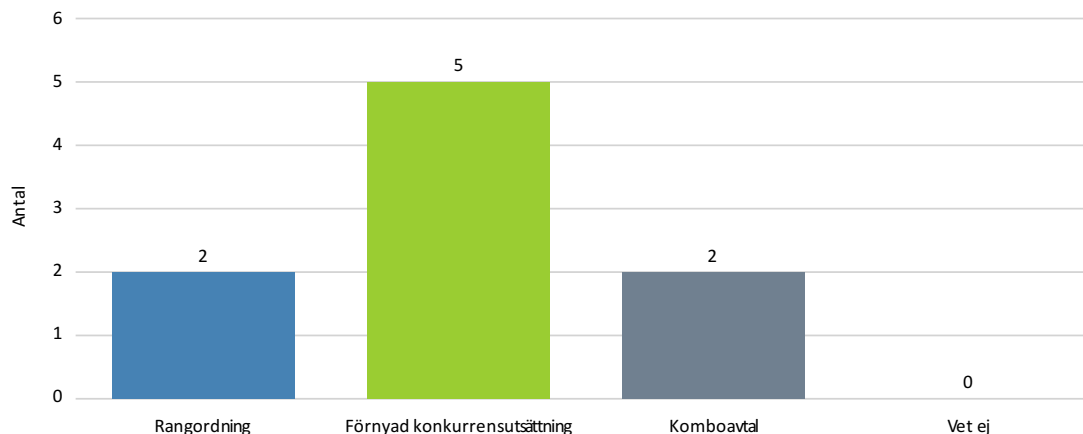
4.2.5 Fråga: Vilka av nedanstående utvärderingskriterier anser ni bör användas vid en eventuell ramavtalsupphandling av städtjänster?

Följande kommentar till frågan har lämnats av en respondent:

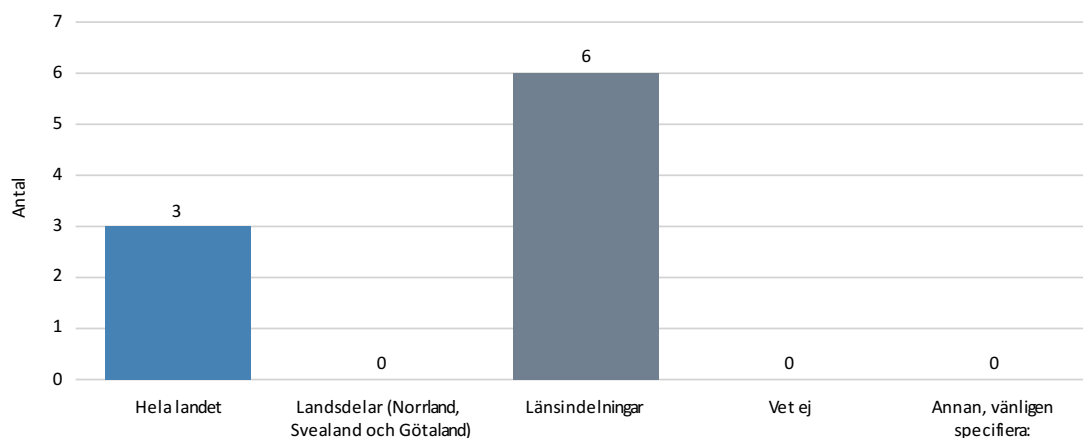
- *”Det här är tiotusen kronorsfrågan. Om staten genomför en ramavtalsupphandling ska den fungera som ett gott exempel. Pris per timme kan fungera, om nivåerna är rätt satta, alla andra parametrar stängda så att inte en eller flera anbudsgivare vinner genom att lägga extremt låga priser på exempelvis tilläggstjänster. Kvalitet och miljö har idag, så som de mätts och värderats, blivit hygienfaktorer. Att säkra kvalitet genom att ringa referenser har idag ingen större effekt/skillnad. Vem lämnar in en referent som ger dåligt betyg? Miljö tenderar att göra samma sak. Det finns ett par relativt bra exempel på lyckade utvärderingsmodeller, alla använder flera parametrar och styr priset.”*

4.2.6 Fråga: Vilket avropssätt anser ni är mest lämpligt för städtjänster?

Leverantörerna har samma uppfattning som referensgruppen och föredrar förnyad konkurrensutsättning framför rangordnat eller komboavtal.

4.2.7 Fråga: Vilken geografisk indelning skulle vara att föredra vid en eventuell upphandling?

Trots att de flesta som svarat på enkäten är större leverantörer med fler än 250 anställda så föredrar de flesta ett länsindelad ramavtal framför ett nationellt.

4.2.8 Fråga: Vad skulle få er att avstå från att lämna anbud i en eventuellt kommande upphandling av städtjänster?

Här följer ett urval av svar som lämnades på frågan:

- *”Om bara priset ligger i fokus samt att både pris och avverknings grad är upp till var och en att lämna.”*

- *"Om det bara var fokus på pris."*
- *"Allt för låga inträdeskrav och kriterie "lägsta pris!"*
- *"Om man inte vill ha ett serviceavtal."*
- *"För kort avtalsperiod"*
- *"För dåliga förutsättningar gällande svarstider på förnyade konkurrensutsättningar samt start utav eventuellt vunna uppdrag."*
- *"Undermåliga/dåliga underlag inför prissättning."*
- *"Kontraktstid kortare än 2 år, exklusive option."*
- *"Uttalat lägstapris under 220 kronor."*
- *"Utvärderingsmodeller som inkluderar bl.a. hygienmaterial i utvärdering av städtjänsten."*

4.2.9 Sammanfattning av leverantörsenkät

Med hänsyn till det låga antalet inkomna svar på enkäten till leverantörer måste man vara försiktig med att dra alltför långtgående slutsatser av resultatet. Projektgruppen vill ändå lyfta fram några punkter.

- De flesta kan erbjuda tjänsterna som förstudien omfattar.
- Länsindelning med förnyad konkurrensutsättning föredras.
- Oro finns för att fokus ska ligga för mycket på låga priser.

4.3 Möte med leverantörer

4.3.1 Om leverantörsmöten

Statens inköpscentral har genomfört fem fysiska leverantörsmöten i Kammarkollegiets lokaler och ett telefonmöte. Leverantörerna projektgruppen träffat har själva anmält intresse att medverka i leverantörsmöte på www.avropa.se eller blivit kontaktade av Statens inköpscentral utifrån rekommendation från branschorganisationerna.

Varje möte har varat 1-1,5 timme. Leverantörerna har på förhand fått tillgång till frågorna som projektgruppen tänkt ställa, efter mötena har leverantörerna haft möjlighet att korrekturläsa mötesanteckningarna. Nedan följer ett urval av de frågor som ställdes, svaren är en sammanfattning av samtliga svar.

4.3.2 Vilken typ av tjänster kan ni erbjuda offentlig förvaltning?

Samtliga leverantörer kan erbjuda de tjänster som förstudien omfattar, dock anlitar alla underleverantörer för service av entrémattor. Flera kan även erbjuda Facility managementtjänster.

4.3.3 Har det förekommit förändringar i efterfrågan av tjänster de senaste fyra åren? Vilka?

- Städbranschen är en växande bransch.
- Prisdumpning är ett ökande problem.
- Ökat kundkrav på uppföljning innebär att mellanchefer har en helt annan arbetssituation som innebär att tid ute hos kund för dialog har minskat och administrationen har ökat.
- Man lägger oftare ihop flera olika tjänster som "Facility Management light" vilket är positivt för medarbetarna som på så sätt får utföra andra arbetsuppgifter än bara städning.

4.3.4 Finns det några aktuella miljöfrågor i branschen?

- Det har blivit vanligare att torra metoder används istället för våttorkning.
- Minskad användning av kemtekniska produkter och de som används är i större grad miljövänliga.
- Användning av ultrarent vatten istället för kem vid t.ex. rengöring av rostfritt och fönsterputs m.m.
- Miljövänligare fordon och transporter.

4.3.5 Behövs ett statligt avtal för städtjänster? För-/nackdelar?

Leverantörerna svarade inte klart ja eller nej på frågan eftersom det beror på hur ramavtalet utformas. Viktigt är att upphandlingen inte bara fokuserar på låga priser.

4.3.6 Vad skulle få er att avstå från att lämna anbud?

- Orimligt höga viten.
- För korta tider för att besvara förnyade konkurrensutsättningar.
- För tajt tid för uppstart av leverans och inköp av materiel, anpassning av personal etc.
- För höga krav som inte kommer att följas upp.
- Enbart fokus på lägsta pris.

4.3.7 Vilka utvärderingskriterier bör användas vid ett eventuellt avtal?

- Golvpris och max avverkningstakt (antal kvadratmeter/timme) är bra att ha med även om det leder till att alla kommer att lägga sig på angivna golv respektive tak.
- Anbudspresentationer kan också vara ett alternativ.
- Tredjepartscertifieringar, auktorisation etc. bör ge fördel vid utvärderingen.

4.3.8 Vilket avropssätt är mest lämpligt för städtjänster?

Det råder delade meningar bland leverantörerna om rangordning eller förnyad konkurrensutsättning är lämpligast. Fördelen de ser med rangordnat ramavtal är framför

allt enkla avrop, en nackdel kan dock vara om den leverantör som är rangordnad som nummer ett får alla avrop och avtalet blir ointressant för övriga antagna. Fördelen som lyfts fram med förnyad konkurrensutsättning är att fler får möjlighet att få uppdrag.

4.3.9 Vilken geografisk indelning skulle vara att föredra?

Alla leverantörerna är överens om att ett anbudsområde för hela landet inte är lämpligt med hänsyn till att priserna är högre i större städer och endast ett fåtal (5-10) leverantörer har möjlighet att lämna anbud då. Landskap eller län anses vara lagom stora anbudsområden.

4.3.10 Sammanfattning av leverantörsmöten

Sammanfattningsvis kan konstateras att leverantörernas beskrivningar och svar är ganska lika. Mycket handlar om oseriöst låga priser, för höga avverkningstakter och bristfällig uppföljning av ställda krav. Det finns inget givet svar på hur en bra upphandling bör utformas och vilka utvärderingskriterier som bör användas.

4.4 Möte med branschorganisationer

4.4.1 Om branschorganisationerna

Projektgruppen har träffat Almega Serviceföretagen som är en bransch- och arbetsgivarorganisation och Städbranschen Sverige som är en branschorganisation.

Almega Serviceföretagens medlemmar är företag som är verksamma inom städ- och servicebranschen medan Städbranschen Sveriges är öppen för alla företag och dess medlemmar består av både leverantörer och köpare av städtjänster.

4.4.2 Mötets viktigaste frågor

Initialt fick branschorganisationerna beskriva branschen, de lyfte fram att stor del är små leverantörer, ca 5-10 leverantörer är rikstäckande. Ingen städleverantör har service av entrémattor i egen regi, men i stort sett alla kan med hjälp av underleverantörer leverera de tjänster förstudien omfattar.

Båda branschorganisationerna lyfter fram att branschens stora fråga är prisdumpning och upphandlingar med fokus på lägsta pris. Städbranschen Sverige menar att kunden ofta i praktiken får mindre stätid än vad de betalar för, för att kompensera låga anbudspriser.

Stäutbildningar enligt PRYL/SRY eller motsvarande är vanligast bland förmän/arbetsledare, men det förekommer även att städpersonal har dessa utbildningar. Krav på certifieringar kan vara svåra att uppfylla då bristande språkkunskaper bland städpersonalen kan medföra svårigheter att genomföra den skriftliga certifieringen, som är

på svenska. De allra flesta leverantörer utbildar sin städpersonal men det är inte alltid som de certifieras.

För att få ett avtal att fungera bra anser de att uppföljning är mycket viktigt. Ca 30 % av Almeegas medlemmar inom städ använder INSTA 800 för kvalitetsuppföljning, båda betonar att det är viktigt att även kunden kan INSTA 800 om verktyget ska användas. Städbranschen Sverige lyfter fram användande av digitala system för hantering av avvikelser och felanmälningar och att dessa kan vara en del i kvalitetsutvärderingen.

Det är vanligt att städleverantörer är certifierade enligt ISO 9001/14001.

Krav kan ställas på att städpersonal ska bära profilkläder och ha service-id.

Almege rekommenderar kollektivavtalet för Fastighetsanställdas förbund om krav på kollektivavtalsliknande villkor ska ställas.

Almege nämnde att personalkostnaden för anbudsgivare inom städ normalt inte bör understiga 65 % av den totala omsättningen, anbudsgivaren bör dock tillåtas att motivera om de ligger under gränsen. Personalkostnader kan också omfatta t.ex. kostnader för underleverantörer när dessa används för fönstertvätt och entrémattor.

Städbranschen Sverige tog upp arbetsmiljöaspekterna, vikten av att personalen kan byta om, duscha, fika, träffa kollegor, värma lunch och förvara värdesaker.

5 Hållbarhet

5.1 Miljökrav

Det är viktigt att ställa miljökrav i en eventuell upphandling av städtjänster för att branschen ska fortsätta sitt miljöarbete. Branschen är van att miljökrav som är kopplade till tjänsten ställs. De krav som ställs ska gälla både utförandet av tjänsten och användandet av kemtekniska produkter.

Krav kan enligt Upphandlingsmyndigheten ställas på fordon som är kopplade till tjänsten. Branschorganisationerna var emellertid båda osäkra på om fordonen är tillräckligt kopplade till upphandlingsföremålet för att krav ska kunna ställas på dem.

Samtliga leverantörer som deltagit i möten under förstudien är certifierade enligt ISO 14001. Två av dessa har berättat att de börjat se över vad de kan göra med sina fordon för att kunna minska miljöpåverkan ytterligare i samband med utförandet av sina tjänster. Det är också vanligt att man städar med torra städmetoder och städmetoder fria från

kemtekniska produkter när det är möjligt. Viss städning utförs med rent/avjoniserat vatten, denna metod är inte så utbredd ännu och används främst i sjukhusmiljöer och till rostfritt samt fönstertvätt.

Branschorganisationerna uppger att de flesta av större/medelstora städleverantörerna är certifierade eller har motsvarande egna kvalitetsrutiner. Ca hälften har en ISO certifiering medan ca 25 leverantörer är certifierade enligt Svanen.

I en eventuell upphandling är Upphandlingsmyndighetens upphandlingskriterier för Städtjänster nivå bas aktuella att använda. För mattvätt kan upphandlingskriterierna för Tvätt- och textilservice användas.

5.2 Social hänsyn

Städbranschen erbjuder allt oftare Facility Managementtjänster som är en kombination av bl.a. städtjänster, fastighetsskötsel, receptionstjänster och posthantering. En av anledningarna till detta är att kunna erbjuda personalen ett bredare arbetsområde för att lyfta deras yrkesstolthet och samtidigt minska på förslitningsskador som tunga ensidiga arbetsuppgifter kan ge. Efterfrågan på denna typ av tjänst är större i den privata sektorn än den offentliga även om det sker en ökning även där. Om en upphandling sker av enbart renodlade städtjänster kan den fortsatta utvecklingen av Facility Managementtjänster begränsas.

5.2.1 Personalvård

Förstudiens möten med branschorganisationer, leverantörer och referensgrupp visar att synen på social hänsyn är väldigt lika. Det är viktigt att ställa krav på personalvård såsom friskvård, utvecklingsplaner och utbildning. En leverantör ansåg, trots att de saknade friskvård, att det var bra att ställa krav på detta då det skulle bidra till en positiv effekt för medarbetarna.

Under förstudien framkom även att det är viktigt att städpersonalen hos den avropande myndigheten har möjlighet att byta om, duscha, fika, värma lunch och förvara sina värdesaker tryggt.

5.2.2 Kollektivavtalsliknande villkor

För att säkerställa att städpersonalen har bra arbetsvillkor har möjligheten setts över att ställa krav på kollektivavtalsliknande villkor i en upphandling. Det kollektivavtal som är mest lämpat att utgå ifrån är Fastighetsanställdas förbunds villkor. Samtliga leverantörer som deltagit under förstudiens möten använder sig av detta kollektivavtal, många har även flera olika kollektivavtal.

5.2.3 Obeskattad arbetskraft

För att undvika att obeskattad arbetskraft används bör ett samarbete ske med Skatteverket under upphandling för att hitta ett sätt att jämföra personalkostnad med leverantörens omsättning och på så sätt kunna kontrollera att arbetsgivaravgifter och skatter betalats. Vidare bör så mycket som möjligt av den dagliga städningen utföras under ordinarie kontorstid. Detta kan, förutom att minska på utnyttjandet av obeskattad arbetskraft, även bidra till städpersonalens yrkesstolthet då de syns. Krav på profilkläder och arbetslegitimation som Serviceid eller ID06 är också viktiga krav för att städpersonalen ska kunna visa upp vilka de är och varifrån de kommer.

5.2.4 Kostnadsberäkning av timkostnad

AlmeGas kalkyl med timkostnad för städ- och servicebranschen uppfattas av leverantörerna vara en skälig uppskattning av arbetskraftskostnad per timme. Kalkylen är framtagen utifrån kollektivavtalen mellan Almega Serviceföretagen, Fastighetsanställdas förbund och SEKO.

5.2.5 Främjande av möjligheter till anställning

Städbranschen är för många en bra inkörsport till arbetsmarknaden, i synnerhet för personer med lägre utbildningsbakgrund eller som av andra skäl har det lite svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. Av de skälen är förutsättningarna för att ställa sysselsättningsfrämjande krav mycket goda i städbranschen.

Att ta social hänsyn och främja sysselsättning är något som uppmuntras på EU nivå och belyses i Europeiska kommissionens ”Socialt ansvarsfull upphandling - En handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling”. Göteborgs stad ställer sedan tidigare krav på att långtidsarbetslösa till viss del ska anställas för att utföra städuppdrag. Det bör övervägas om liknande krav ska ställas i ramavtalsupphandlingen, eller i vart fall vara möjligt för myndigheter som så önskar, att ställa dessa krav vid avrop.

5.2.6 Sammanfattning

De krav som branschorganisationerna, leverantörerna och referensgruppen anser viktiga att fånga upp i en eventuell upphandling, och sedan följa upp under ramavtalsperioden är:

- Krav på kollektivavtalsliknande villkor.
- Krav på personalvård som friskvård och utvecklingsmöjligheter.
- Krav på utförande av den dagliga städningen under kontorstid.
- Krav på arbetslegitimation och profilkläder.

6 Andra upphandlingar inom området

Det har inte gjorts några samordnade upphandlingar som motsvarar ett statligt ramavtal för kommuner och landsting. Det finns ändå flera upphandlingar som är intressanta att titta på.

Branschorganisationerna har lyft fram Sveriges Riksbanks upphandling som ett bra exempel där myndigheten inte enbart fokuserat på lägsta pris.

Göteborgs stad tillämpar sociala krav i form av krav på anställning av långtidsarbetslösa vid upphandling av bland annat städtjänster.

7 Elektroniska anbud

Statens inköpscentral använder sig av elektronisk upphandling och systemet TendSign för hantering av alla upphandlingar, ansökan, förfrågningsunderlag, anbud och avtal. En eventuellt kommande upphandling inom ramavtalsområdet kommer att genomföras i TendSign. Avtal kommer att signeras elektroniskt.

8 Säkerhet

Verksamhet som omfattas av säkerhetsskyddslagen (1996:627) ska ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Ansvar för säkerhetsskyddet ligger hos den som är verksamhetsansvarig. När det i utförandet av en tjänst förekommer uppgifter som med hänsyn till rikets säkerhet omfattas av sekretess (hemliga uppgifter) har staten, kommunerna och landstingen ansvaret för att det finns ett fullgott säkerhetsskydd hos leverantören.

För att tillgodose kravet på säkerhetsskydd när sådan verksamhet utförs på uppdrag av en myndighet, ska den uppdragsgivande myndigheten träffa ett skriftligt avtal – säkerhetsskyddsavtal – med ramavtalsleverantören om det säkerhetsskydd som behövs i det enskilda fallet. Vid de ramavtal där behov av säkerhetsavtal föreligger bör en sådan möjlighet anges i ramavtalet.

I förstudien har det framkommit att det föreligger behov hos ett flertal myndigheter att ställa säkerhetskrav på leverantörerna. Det bör av den anledningen vara möjligt med säkerhetsskyddade avtal i de allmänna villkoren för de myndigheter som anser sig ha ett sådant behov.

9 Förvaltning

Förvaltningens arbete kommer att vara av stor betydelse för att ett statligt ramavtal ska bli lyckat.

Avropen kommer att kräva en hel del arbete från avropande myndigheter i form av behovsprecisering och specifikationer rörande objekten. Om avrop sker med förnyad konkurrensutsättning kommer myndigheterna även behöva utvärdera avropssvaren. För att avrop ska kunna ske på ett enkelt sätt krävs bra mallar och vägledning.

Under förstudien har det identifierats att uppföljning är av stor vikt då det är den som ofta brister. Förvaltningen kommer att behöva följa upp krav som är ställda på leverantörerna i ramavtalsupphandlingen och vägleda myndigheterna kring kvalitetsuppföljning.

10 E-beställningar

Då de löpande avtalen avseende dagligstädning regleras i ett objektsavtal är det i första hand vid tilläggsbeställningar som det blir aktuellt att skicka beställningar till leverantören. Dessa beställningar sker via e-post, telefon eller som fritextorder i myndighetens e-handelsystem, det finns därmed inget behov av krav på webb-shop för leverantörer.

11 Rekommendation

Nedan följer en bedömning av städtjänster utifrån de kriterier som Statens inköpscentral tillämpar för att bedöma om ett upphandlingsområde är lämpligt för statligt ramavtal.

Med kriteriet ”ofta” avses när myndigheter upphandlar varor och tjänster löpande eller flera gånger årligen. Utifrån ovanstående definition av ”ofta” kan inte städtjänster anses uppfylla kriteriet då städtjänster som regel upphandlas i form av avtal med löptid på två år med möjlighet till förlängning upp till ytterligare två år.

”I stor omfattning” innebär att myndigheter införskaffar stora mängder av en vara eller tjänst. Kriteriet är uppfyllt eftersom de allra flesta myndigheter har behov av städtjänster och tjänsten utförs dagligen i stor omfattning.

Baserat på värdena som myndigheterna angivit i myndighetsenkäten (se punkt 3.1.2) anses kriteriet ”stora värden” vara uppfyllt.

Vidare kan en upphandling av ett ramavtalsområde vara aktuell om det visar sig att ett trettiotal små och medelstora myndigheter eller ett tiotal större myndigheter har intresse av ramavtalet ifråga. I enkäten till myndigheter fanns frågan ”Om det skulle upphandlas ett statligt ramavtal för städtjänster, tror ni att ni skulle använda det?”, 104 myndigheter svarade ”Ja” och 77 svarade ”Vet ej”, även det talar för ett statligt ramavtal bör upphandlas.

Utifrån ovanstående bedömningar förordas att ett statligt ramavtal upphandlas. Eftersom området är komplext och inget liknande ramavtal tidigare har upphandlats inom denna bransch bör initialt en pilot avseende ett län övervägas.

Service av entrémattor bör upphandlas separat med hänsyn till att inget städbolag utför tjänsten i egen regi.

12 Källförteckning

12.1 Möten med myndigheter

Ett referensgruppsmöte har genomförts med representanter från nedanstående myndigheter:

- Åklagarmyndigheten
- Patent- och registreringsverket (PRV)
- Lantmäteriet
- Riksantikvarieämbetet
- Kammarkollegiet
- Polismyndigheten
- Skatteverket
- Arbetsförmedlingen
- Regeringskansliet
- Riksgälden
- Stockholms universitet
- Domstolsverket
- Försvarshögskolan

12.2 Möten med leverantörer

Projektgruppen har träffat eller haft telefonmöte nedanstående leverantörer:

- ISS Facility Services AB
- MIAB/NCA Facility Services AB
- Norrlands Miljövård AB
- Rengörare Näslund AB
- Samhall AB
- Sodexo

12.3 Möte med branschorganisationer

Projektgruppen har träffat Almega Serviceföretagen och Städbranschen Sverige.

12.4 Möte med Upphandlingsmyndigheten

Projektgruppen har tillsammans med Laurence Brännström från hållbarhetsgruppen på Statens inköpscentral träffat Upphandlingsmyndigheten.

12.5 Enkätutskick till myndigheter

Enkäten har skickats med e-post till 340 myndigheter och besvarats av 208 myndigheter.

12.6 Enkätutskick till leverantörer

En länk till leverantörsenkäten har funnits på www.avropa.se, Almega serviceföretagen har distribuerat länk till enkäten till sina medlemmar och Städbranschen Sverige har informerat om enkäten på sin hemsida samt i nyhetsbrev.

12.7 Referenslitteratur och andra källor

- Branschrapport 2015 – Fakta och utveckling för städ- och serviceföretag, från Almega Serviceföretagen.
- Kartläggning av städbranschen 2014/2015 med fokus på obeskattad arbetskraft, Dnr 410-546314-15/123, från Skatteverket.
- Upphandlingsmyndighetens stöd och vägledning för städtjänster:
<http://www.upphandlingsmyndigheten.se/omraden/stadtjanster/>
- Upphandlingsmyndighetens kriterier för städtjänster:
<http://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/stad-och-kemikalier/stadtjanster/>
- Förfrågningsunderlag -Upphandling av lokalvårdstjänster och tvätt av heltäckningsmattor, Dnr 2015-163-AVS, från Sveriges riksbank.
- AlmeGas kalkyl med timkostnad för städ- och servicebranschen,
<https://www.serviceforetagen.se/branschfragor/timkostnad-stadning>
- Europeiska kommissionens ”Socialt ansvarsfull upphandling -En handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling”,
<http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=6457&langId=sv>

13 Bilagor

Bilaga 1, Myndighetsenkät
Bilaga 2, Leverantörsenkät